

Dosarul nr. 2ra-1188/18

Prima instanță, Jud. Criuleni: R. Țurcan

Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău: N. Budăi, V. Efros, I. Muruianu

ÎNCHEIERE

05 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul

Judecătorii

Iulia Sîrcu

Galina Stratulat

Victor Burduh

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Zamșa Viorel împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Procuraturii Generale a Republicii Moldova și Ministerului Justiției al Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care au fost admise apelurile declarate de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova și Procuratura Generală a Republicii Moldova și modificată parțial hotărârea din 16 noiembrie 2017 a Judecătoriei Criuleni,

c o n s t a t ă:

La 27 decembrie 2016, Zamșa Viorel a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor, Procuraturii Generale și Ministerului Justiției cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că, la 31 mai 2010, procurorul în Procuratura Anticorupție, examinând o sesizare anonimă, a emis ordonanța de pornire a urmăririi penale pe cauza nr. 2010978161 conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod penal, pe faptul abuzului de serviciu săvârșit de către colaboratorii de serviciu ai CPR Criuleni.

Pe cauza respectivă, la 17 februarie 2011, procurorul în Procuratura Anticorupție, Victor Brînza, a emis în privința sa ordonanța de punere sub învinuire, fiindu-i încriminată comiterea infracțiunii prevăzute de art. 327 alin. (1) Cod penal – abuz de serviciu.

Ulterior, la 19 iulie 2011, organul de urmărire penală al Centrului Național pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a pornit în privința sa o altă cauză penală, conform elementelor infracțiunii prevăzute de art. 332 Cod penal, pe

faptul falsificării explicațiilor unor martori. Aceasta cauză a fost conexată cu prima, după care la 27 iulie 2011 procurorul în Procuratura Anticorupție, Victor Brînză, a emis o nouă ordonanță de punere sub învinuire, prin care a fost acuzat în săvârșirea infracțiunilor prevăzute de art. 328 alin. (1) și 332 alin. (1) Cod penal.

În rezultatul examinării cauzei penale, prin sentința din 25 octombrie 2012 a Judecătorei Criuleni, menținută prin decizia din 25 aprilie 2013 a Curții de Apel Chișinău, dânsul a fost achitat, pe motivul lipsei în acțiunile sale a elementelor infracțiunii.

Reclamantul a menționat că, după expedierea cauzei penale în instanța de judecată, la data de 08 august 2011, prin ordinul nr. 342ef al Ministrului Afacerilor Interne, emis în temeiul demersului Procuraturii Anticorupție din 27 iulie 2011, dânsul a fost suspendat provizoriu din funcția de ofițer de urmărire penală a Secției urmărire penală a Comisariatului de poliție Criuleni. În această funcție a fost restabilit ulterior, la 11 iunie 2013.

A considerat reclamantul că, prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii, și anume a Procuraturii Anticorupție, reprezentată de procurorul Victor Brînză, care pe parcursul urmăririi penale, nu a studiat minuțios probele ce dovedeau nevinovăția sa în comiterea infracțiunilor incriminate, dar care ulterior au stat la baza emiterii sentinței de achitare, i-a fost cauzat un prejudiciu material estimat la suma de 500 lei, cheltuită pentru 13 deplasări la organele de drept pe parcursul urmăririi penale și la ședințele de judecată.

Reclamantul a susținut că, acțiunile ilegale ale Procuraturii Anticorupție s-au răsfrânt negativ și asupra stării sale materiale și a întregii familii, în care este unicul întreținător, precum și i-a creat obstacole în activitatea de serviciu, unde nu a avut posibilitate să se manifeste profesional în vederea avansării în serviciu și să fie stimulat pentru succese, care până la pornirea urmăririi penale le obținea.

A indicat, la fel, că aceste circumstanțe i-a creat o stare de nervozitate, fiind permanent stresat ca rezultat al suferințelor suportate în cadrul multiplelor interogări în cadrul procesului penal care a durat o perioadă de aproximativ 3 ani, iar din cauza suspendării din funcție, a fost lipsit de salariu, care pentru el și familia sa constituia unica sursă de venit, ceea ce deseori a dus la iscarea unor certuri cu soția.

La serviciu i-a fost lezată demnitatea și reputația profesională în cadrul colectivului de muncă, motiv din care după restabilirea la serviciu, a fost nevoit să fie transferat în alt organ de urmărire penală. Faptul pornirii urmăririi penale în privința sa, a constituit temei de respingere de către Consiliul Superior al Procurorilor a cererii de participare la concursul pentru suplinirea funcției vacante de procuror.

A considerat că este îndreptățit la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilegale ale organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

Reclamantul a solicitat încasarea în beneficiul său prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 500 lei cu titlu de prejudiciu material și 100 000 lei cu titlu de prejudiciu moral.

Prin hotărârea din 16 noiembrie 2017 a Judecătorei Criuleni, acțiunea a fost parțial admisă, încasându-se din bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Zamșa Viorel suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și 500 lei – prejudiciu material.

Instanța de fond a apreciat drept întemeiată în parte acțiunea intimatului-reclamant Zamșa Viorel, în sensul că acestuia din urmă i-au fost cauzate prejudicii

materiale și morale drept rezultat prin urmărirea penală și învinuire pe nedrept, urmând ca recurentul-pârât Ministerul Justiției să fie obligat la plata acestora în cuantum de 500 lei – prejudiciu material și 50 000 lei – prejudiciu moral.

Prin decizia din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost admise apelurile declarate de către Ministerul Justiției și Procuratura Generală și modificată hotărârea din 16 noiembrie 2017 a Judecătoriei Criuleni în partea reparării prejudiciului moral, cu încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Zamșa Viorel a sumei 30 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest hotărârea din 16 noiembrie 2017 a Judecătoriei Criuleni a fost menținută.

Instanța de apel a conchis asupra reducerii cuantumului prejudiciului moral încasate în beneficiul lui Zamșa Viorel de la 50 000 lei la 30 000 lei, considerând că această sumă reprezintă o despăgubire echitabilă, care păstrează un anumit echilibru în raport cu prejudiciul moral suferit de intimatul-reclamant, ținând seama de drepturile ce i-au fost încălcate în cadrul urmării penale și consecințele negative suportate din această cauză.

La 21 aprilie 2018, în termenul prevăzut de art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, cerând admiterea acestuia, casarea deciziei din 22 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârii din 16 noiembrie 2017 a Judecătoriei Criuleni, cu emiterea unei hotărâri noi de respingere integrală a acțiunii.

În susținerea recursului, Ministerul Justiției a invocat ilegalitatea și netemeinicia hotărârilor judecătorești, susținând că prejudiciul acordat lui Zamșa Viorel este unul exagerat, despăgubirile urmând să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate, având în vedere gradul de lezare a valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora.

Recurentul a menționat că, efectuarea măsurilor operative de investigații este obligația organului de urmărire penală, care are drept scop de a descoperi circumstanțele și persoana care a comis infracțiunea. Toate măsurile procesuale ce au fost întreprinse în cadrul urmăririi penale în privința intimatului-reclamant Zamșa Viorel, sunt prevăzute de lege, care sunt necesare într-o societate democratică, au scop legitim de a asigura lupta cu criminalitatea și acest scop este proporțional anumitor restricții care pot avea loc în cadrul desfășurării lor. Astfel, la stabilirea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral, instanțele de judecată au aplicat eronat normele dreptului material, ce țin de soluționarea prezentului litigiu, apreciind arbitrar argumentele participanților la proces.

A susținut recurentul că, a fost disconsiderat faptul că potrivit materialelor dosarului, intimatul-reclamant Zamșa Viorel nu a fost suspus reținerii, nefiind aplicate careva măsuri privative sau nonprivative de libertate, nu a fost suspus pedepsei sub formă de închisoare. Însă în privința acestuia au fost întreprinse doar măsuri procesuale legale, care urmau a fi întreprinse pentru cauza penală intentată.

A considerat că intimatul nu a probat faptul că informația privind învinuirea sa a avut o rezonanță în societate, a fost discutată activ în cadrul societății și a avut un impact negativ asupra sa sau asupra poziției sale sociale.

La 18 mai 2018, în adresa intimaților a fost expediată copia recursului declarat de către Ministerul Justiției, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 04 iunie 2018, Procuratura Generală a depus referință la recursul declarat de către Ministerul Justiției, în care a invocat caracterul întemeiat și a solicitat admiterea acestuia.

Alte referințe nu au parvenit.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile și obiecțiile expuse în referință, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției este inadmisibil, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Conform prevederilor art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel și instanța de fond și nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârilor recurate și urmează a fi respinse.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a din

Cod de procedură civilă are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și de drept procedural, verificându-se exclusiv legalitatea deciziei adoptate, dar și nu temeinicia în fapt a acesteia.

Distinct de cele relatate, se reiterează că conform jurisprudenței degajate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, recursurile trebuie să fie efective, adică să dispună de puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (speța Purcell c. Irlandei, decizia cu privire la admisibilitate din 16 aprilie 1991), însă motivele recursului invocate în speță sunt similare celor indicate în procesul judecării pricinii, asupra cărora instanțele de judecată ierarhic inferioare s-au pronunțat deja în modul corespunzător.

Astfel, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Ministerul Justiției ca inadmisibil.

În conformitate cu prevederile art. art. 269-270, art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440, Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Ministerul Justiției al Republicii Moldova, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Galina Stratulat

Victor Burduh